

RTU studiju kurss "Penitenciārā psiholoģija un uzvedības korekcija sociālajā darbā"

0L000 Liepājas akadēmija

Vispārējā informācija

Kods	LA1340
Nosaukums	Penitenciārā psiholoģija un uzvedības korekcija sociālajā darbā
Studiju kursa statuss programmā	Obligātais/Ierobežotās izvēles
Atbildīgais mācītspēks	Anete Hofmane - Lektors
Apjoms daļās un kredītpunktos	1 daļa, 4.0 kredītpunkti
Studiju kursa īstenošanas valodas	LV
Anotācija	Studiju kursā ietvertas jaunākās penitenciārās psiholoģijas un uzvedības korekcijas metodes un paņēmieni tieši sociālajā darbā dažādos soda izciešanas veidos. Studiju kursa ietvaros studējošie apgūst ne tikai teorētisku ieskatu atjaunošajā taisnīgumā un sociālā darbinieka lomu tajā, bet arī praktiski iejūtas sociālā darba lomā penitenciārā sistēmā, apgūst savas profesionālās robežas, izzina penitenciārās sistēmas iespējas un ierobežojumus. Studiju kursā paredzēta arī ekskursija uz soda izciešanas vietu, kurā tiek ieviesta moderna pieeja sodu izciešanai – resocializācija. Apgūtas zināšanas, prasmes un kompetences rezultējas trīs gala darbos – gadījuma analizē, kurā studējošie sastāva risku un vajadzību novērtējumu, to prezentējot pārējiem pārspridumā par sociālo darbu penitenciārā sistēmā pēc ekskursijas; pašnovērtējumā, kurā studējošie reflektē par saviem ieguvumiem no kursa. Studiju kursa apguvei tiek izmantotas dažādas metodes – lekcija, diskusija, darbs mazajās grupās, teoriju analīze, ekskursija un saruna ar nozares speciālistiem; gadījuma analīze; pārspridums; lomu spēles; situāciju simulācijas.
Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs	Studiju kursa mērķis ir nodrošināt zināšanas un attīstīt prasmes, lai saprastu un lietotu psiholoģijas un uzvedības korekcijas principus darbā ar personām, kuras iekļautas penitenciārā sistēmā, kā arī izprastu sociālā darba lomu viņu rehabilitācijā un reintegrācijā sabiedrībā, tādējādi padziļinot kompetenci atjaunojošā taisnīguma īstenošanā. Studiju kursa uzdevumi: - analizēt penitenciārās psiholoģijas teorijas un tās pielietojumu uzvedības korekcijas procesā, uzsverot galvenos principus un metodes, kas tiek izmantotas darbā ar notiesātajiem; - apskatīt sociālā darba modeļus, pieejas un metodes rehabilitācijas un resocializācijas procesā, norādot galvenos izaicinājumus, kas saistīti ar personu atgriešanos sabiedrībā pēc sodu izciešanas; - palīdzēt izstrādāt individuālu resocializācijas plānu konkrētam gadījumam, pamatojoties uz psiholoģiskajiem principiem un sociālā darba metodēm, lai veicinātu ieslodzīto personu uzvedības izmaiņas; - pārskatīt efektīvas uzvedības korekcijas metodes, kas tiek pielietotas penitenciārā sistēmā, un palīdzēt novērtēt to piemērojamību un efektivitāti sociālā darba praksē; - palīdzēt izstrādāt praktisku ieteikumu kopumu sociālā darba speciālistiem, kas strādā ar personām, kuras piedzīvo uzvedības problēmas, norādot psiholoģiskās atbalsta un uzvedības maiņas metodes.
Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi	Lai sekmīgi apgūtu studiju kursu, studējošajiem jāizpilda trīs darbi: 1. Eksāmena darbs: "Gadījuma analīze" - studējošajiem tiek iedalīts anonīms apraksts par notiesāto probācijas uzraudzībā, vai cietumā, kā arī tiek parādīts resocializācijas plāns, balstoties aprakstā, tiek lūgts aizpildīt resocializācijas plāna (risku un vajadzību novērtējuma) sadaļu par sociālo darbu un tiek lūgts sniegt komentārus par sniegto informāciju. Gadījuma analīze jāprezentē auditorijai. 2. Patstāvīgais darbs: "Pārspridums" - studējošajiem tiek organizēta ekskursija uz probācijas dienestu, vai uz IeVP resocializācijas vietām (Latvijas Cietumu slimnīcas Olaines Cietuma atkarīgo centrs, vai Liepājas cietums), kur studējošos iepazīstina ar resocializācijas procesu, tiek organizēta tikšanās gan ar vecākajiem inspektoriem (kontaktpersonām), psihologiem, sociālajiem darbiniekiem u.c. multidisciplināras komandas dalībniekiem. Tiek īpaši uzsvērta tikšanās ar sociālajiem darbiniekiem. Pēc ekskursijas studējošie raksta pārspridumu par šo pieredzi, kurā analizē gan pašu darbu, gan penitenciāro sistēmu, gan sociālā darba profesionālās robežas un iespējas atjaunojošā taisnīguma kontekstā. 3. Aktivitāte nodarbībās un pašrefleksija: dalība diskusijās, iesaistīšanās, aktivitāte, jautājumu uzdošana u.t.t., kā arī studiju kursa izskaņā jāaizpilda pašrefleksiju par kursā apgūto, izskaidrojot iegūtās zināšanas, prasmes un kompetences.

Literatūra	Obligātā / Obligatory: 1. Labklājības Ministrija 2020. Metodiskais materiāls sociālajam darbam ar vardarbībā cietušām un vardarbību veikušām personām. Pieejams: https://www.lm.gov.lv/lv/media/8377/download 2. Valsts Probācijas dienests 2020. Personu, kas atbrīvojušās no ieslodzījuma vietām, iespējas saņemt palīdzību Latvijas teritorijā esošajās sociālās rehabilitācijas iestādēs. Pieejams: https://www.vpd.gov.lv/lv/media/337/download?attachment 3. Devasia V.V. SOCIAL WORK IN CORRECTIONAL SETTINGS. Pieejams: https://www.egyankosh.ac.in/bitstream/123456789/71903/1/Unit-6.pdf 4. Dhanalakshmi, K. 2023. CORRECTIONAL SOCIAL WORK. Acharya Nagarjuna University. Pieejams: https://anucde.info/sem4/PG/MSW/404SW21.pdf Papildu / Additional: 1. Gash, T. 2017. Criminal: The Truth About Why People Do Bad Things. Penguin. 2. Melķis, U. 2015. Daži teorētiski jautājumi par atjaunojošā taisnīguma principu integrēšanu Latvijas krimināltiesību sistēmā. Socrates 2(2), 55-61. Pieejams: https://dspace.rsu.lv/server/api/core/bitstreams/3f5145f5-1f0d-4b7a-bd7c-6d5ceadb6af4/content 3. Yesudhas, R. 2011. SOCIAL WORK INTERVENTION WITH PRISONERS: THE CASE OF VARHAD IN MAHARASHTRA. Rajagiri Journal of Social Development. 3. 99-108. Interneta resursi/Internet resources: 1. Notiesātā resocializācijas īstenošanas kārtība, MK noteikumi Nr. 191 https://likumi.lv/ta/id/256000-notiesata-resocializācijas-īstenošanas-kartiba 2. Sociālais darbs ar personām ieslodzījuma vietās un pēc ieslodzījuma https://www.tm.gov.lv/lv/media/12765/download?attachment 3. Veronika Sproģe-Saksone Sociālais darbs ieslodzījuma vietās https://www.tiesibsargs.lv/wp-content/uploads/2025/02/socialais-darbs-ieslodzījuma-vietas.pdf
Nepieciešamās priekšzināšanas	Pamatzināšanas saskarsmes psiholoģijā, dzimumu psiholoģijā.

Studiju kursa saturs

Saturs	Pilna un nepilna laika klātienē studijas		Nepilna laika neklātienē studijas	
	Kontakt stundas	Patstāv. darbs	Kontakt stundas	Patstāv. darbs
Deviantās uzvedības psiholoģiskie aspekti un cēloņi	4	0	0	0
Kriminālās uzvedības prevencijas metodes	4	4	0	0
Uzvedības pārmaiņu modeļi, grupu vadīšana penitenciārajā un probācijas vidē	4	6	0	0
Personības attīstības un uzvedības korekcijas pieejas penitenciārajā un probācijas sistēmā	4	10	0	0
Recidīva riska faktori un to mazināšanas stratēģijas	4	4	0	0
Mentālās veselības problēmas ieslodzījuma vietās un probācijā	4	6	0	0
Sociālp psiholoģiskie faktori, kas ietekmē resocializācijas procesu (ekskursija)	4	20	0	0
Prezentācijas un atgriezeniskā saite	4	30	0	0
Kopā:	32	80	0	0

Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

Sasniedzamie studiju rezultāti	Rezultātu vērtēšanas metodes
Zināšanas: 1. Zina nosaukt un izskaidrot penitenciārās psiholoģijas pamatus. 2. Zina sociālā darba metodes, pieejas un paņēmienus uzvedības korekcijā.	Studiju rezultātu vērtēšanas metodes: Aktivitāte nodarbībās un pašrefleksija Vērtēšanas kritēriji: Aktīvi iesaistās semināros, praktiskajās nodarbībās un diskusijās. Demonstrē izpratni par penitenciārās psiholoģijas pamatprincipiem un sociālā darba metodēm uzvedības korekcijā. Analizē savu mācīšanās procesu un profesionālo izaugsmi, identificējot stiprās puses un pilnveides vajadzības. Reflektē par sociālā darbinieka profesionālajām robežām, ētikas principiem un lomu multidisciplinārā komandā. Diskusijās izmanto profesionālo terminoloģiju un argumentē savu viedokli.
Prasmes: 1. Prot izstrādāt individuālus resocializācijas plānus, balstoties sociālā darba pieejās un robežās, sadarbojoties multidisciplinārā komandā. 2. Prot pamatot sociālā darba nozīmi atjaunojošā taisnīguma diskursā.	Studiju rezultātu vērtēšanas metodes: Pārspriedums – "Sociālais darbs penitenciārajā sistēmā" (pēc ekskursijas uz Ieslodzījuma vietu pārvaldes resocializācijas nodaļu vai Valsts probācijas dienestu) Vērtēšanas kritēriji: Analizē ekskursijā gūto pieredzi, sasaistot to ar studiju kursa teorētiskajām atziņām. Raksturo sociālā darba lomu resocializācijas procesā un atjaunojošā taisnīguma pieejā. Kritiski izvērtē penitenciārās sistēmas un probācijas dienesta darba metodes un to ietekmi uz klientu resocializāciju. Pamato multidisciplinārās sadarbības un profesionālo robežu nozīmi praksē. Veido argumentētus secinājumus un profesionālu refleksiju, ievērojot akadēmiskās rakstīšanas prasības.

Kompetences: 1. Spēj kritiski izvērtēt penitenciārās sistēmas metodes un sociālā darba ietekmi uz resocializācijas un uzvedības korekcijas iznākumu. 2. Spēj ievērot profesionālās robežas, sadarbojoties ar citiem resocializācijas speciālistiem penitenciārajā sistēmā.	Studiju rezultātu vērtēšanas metodes: Eksāmens – gadījuma analīze: paplašināta, komentēta resocializācijas plāna izstrāde, identificējot riska faktorus un sociālā darba intervences iespējas (prezentācija) Vērtēšanas kritēriji: Analizē klienta situāciju un identificē kriminogēnos, sociālos un individuālos riska un aizsargfaktorus. Izstrādā strukturētu, argumentētu resocializācijas plānu, izmantojot sociālā darba metodes un pieejas. Pamato izvēlēto sociālā darba intervenču atbilstību klienta vajadzībām un resocializācijas mērķiem. Raksturo multidisciplinārās komandas iesaisti un sociālā darbinieka profesionālās kompetences robežas. Kritiski izvērtē plāna iespējamo efektivitāti un sociālā darba nozīmi uzvedības korekcijā un atjaunojošā taisnīguma īstenošanā. Prezentē gadījuma analīzi skaidri, loģiski un profesionāli, argumentēti atbild uz jautājumiem un lieto profesionālo terminoloģiju.
--	---

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	% no kopējā vērtējuma
Aktivitāte nodarbībās un pašrefleksija	10
Pārspriedums: sociālais darbs penitenciārajā sistēmā (pēc ekskursijas uz IeVP resocializācijas vietu, vai probācijas dienestu)	40
Eksāmens Gadījuma analīze: paplašināta, komentēta resocializācijas plāna izstrāde, identificējot riska faktorus un iespējas sociālā darba sadaļā (prezentācija)	50
Kopā:	100

Studiju kursa plānojums

Daļa	KP	Stundas			Pārbaudījumi		
		Lekcijas	Prakt d.	Laborat	Ieskaite	Eksām.	Darbs
1.	4.0	16.0	16.0	0.0		*	